

Παλαιοκλιματολογία και Αρχαιολογία

Στις προσπάθειες που καταβάλλει η επιστήμη για να κατανοήσει βαθύτερα τους λεπτούς μηχανισμούς που είναι υπεύθυνοι για τις αλλαγές του κλίματος του πλανήτη και για την πρόβλεψη αλλαγών που θα γίνουν στο μέλλον, η λεπτομερής γνώση των παλαιοκλιματικών μεταβολών τόσο του κοντινού όσο και του απώτερου παρελθόντος θεωρείται πολύτιμη και αποφασιστικής σημασίας. Η μελέτη, συνεπώς, των αρχαιολογικών ζητημάτων με τις μεθοδολογίες και τους τρόπους προσέγγισης που διαθέτουν οι βετικές επιστήμες έχει πάψει τα τελευταία χρόνια να θεωρείται μονόδρομη σημασίας. Σε σημαντικά αρχαιολογικά ή ιστορικά προβλήματα, όπως η ιχνηλάτηση των αρχαίων εμπορικών δρόμων, οι πολιτισμικές διασυνδέσεις, η διάδοση και εξέλιξη της αρχαίας τεχνολογίας, οι μετακινήσεις αρχαίων πληθυσμών, η μελέτη των λεγόμενων «σκατεινών αιώνων» ή των «πολιτισμικών κενών» σε αρχαίους οικισμούς, η εγκατάλειψη και ερήμωση περιοχών κ.ά., οι βετικές επιστήμες δεν προσφέρουν μόνο δεδομένα για ερμηνεία στους αρχαιολόγους και τους ιστορικούς αλλά και επωφελούνται με πολύ σημαντικές πληροφορίες – από τις συνδυασμένες μελέτες –, που μπορούν να αξιοποιηθούν με σκοπό την ανασύσταση του παλαιοκλίματος και του παλαιοπεριβάλλοντος σε διάφορες περιοχές.

Πρόσφατα δημιουργήθηκε η διεθνής επιστημονική ένωση με την επωνυμία The World Data Center-A (WDC-A), με μέλη επιστημονικές διαφόρων ειδικοτήτων απ' όλο τον κόσμο. Σκοπός του WDC-A είναι να διαθέτει δωρεάν σε ενδιαφερόμενους ερευνητές, μέσω του δικτύου Internet – και άλλων τρόπων –, ένα τεράστιο αρχείο παλαιοκλιματικών και παλαιοπεριβαλλοντικών δεδομένων, να ενισχύει το διεθνές πρόγραμμα γεωλογικών-βιολογικών δεδομένων για τις παγκόσμιες παλαιοπεριβαλλοντικές μεταβολές (IGBP PAGES) αλλά και να παροτρύνει επιστήμονες να συνεισφέρουν με νέα δεδομένα στο δίκτυο. Στην Ελλάδα, όπως και στην Κύπρο, υπάρχουν αναρίθμητες θέσεις με σημαντικότητες μαρτυρίες αρχαιολογικού, ανθρωπολογικού, παλαιοιολογικού και γενικότερα παλαιοπεριβαλλοντικού ενδιαφέροντος. Θα είχε, συνεπώς, ιδιαίτερη αξία η συμμετοχή

των ερευνητών, που σχετίζονται με παρόμοιες μελέτες, σ' ένα τέτοιο ευρύτατο δίκτυο. Περισσότερες πληροφορίες, διευθύνσεις για ηλεκτρονική σύνδεση και αιτήσεις συμμετοχής είναι διαθέσιμες από τη διεύθυνση του Περιόδικου ή από την Ελληνική Αρχαιομετρική Εταιρεία, τηλ. 01-6513111 εσωτ. 247.

Θάσος: Αρχαία Τεχνολογία

Με τίτλο «Matières Premières et Technologie de la Préhistoire à nos Jours» θα γίνει στα Αμμενάρια Θάσου διεθνές Colloquium από 26 έως 30 Σεπτεμβρίου 1995. Η διοργάνωση γίνεται από την Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων Καβάλας και τη Γαλλική Αρχαιολογική Σχολή. Οι οργανωτές απευθύνονται τόσο σε αρχαιολόγους όσο και σε βετικές επιστήμονες, με σκοπό να καταγραφεί και να μελετηθεί όσο το δυνατό πληρέστερα η πλούσια τεχνολογική ιστορία του νησιού από την Προϊστορική εποχή έως τις μέρες μας. Μέχρι τώρα έχουν δηλώσει συμμετοχή πολλοί ερευνητές με πρωτότυπες ανακινώσεις, ενώ στις προθέσεις των οργανωτών είναι να γίνει και μία συνεδρία με ανακοινώσεις για την τεχνολογική ιστορία άλλων περιοχών, εκτός Θάσου. Πληροφορίες: Αρχαιολογικό Μουσείο Καβάλας, Ερυθρού Σταυρού 17, 65403 Καβάλα, τηλ. 051-222335, ή: Γαλλική Αρχαιολογική Σχολή, Διδότου 6, 10680 Αθήνα, τηλ. 01-3612518.

Απογραφή αρχαιομετρικών ερευνών στην Ελλάδα

Η Ελληνική Αρχαιομετρική Εταιρεία αποφάσισε να εμπλουτίσει το αρχείο αρχαιομετρικών ερευνών που γίνονται στη χώρα από Ερευνητικά Ιδρύματα, Πανεπιστήμια και άλλους φορείς, με σκοπό την πληρέστερη ενημέρωση και εξυπηρέτηση τόσο των κρατικών υπηρεσιών (ΥΠ.ΠΟ., Εφορείες

Δελτίο συνδρομής

Να αποσταλεί συμπληρωμένο και συνοδευμένο από το αντίτιμο της συνδρομής στο περιοδικό **ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ & ΤΕΧΝΕΣ**, οδός Χρ. Λαδά, 3 102 37 ΑΘΗΝΑ fax: 3219957

Επιθυμώ να εγγραφώ συνδρομητής για ένα χρόνο –*Τετράχρη*– από το τεύχος αριθμ. ....
 Συνδρομή Εσωτερικού: Δρχ. 7.000 – Συλλόγων 8.000 – Οργανισμών, Τραπεζών, Ν.Π.Δ.Δ., Α.Ε. 10.000 –
 Μαθητών και Σπουδαστών 6.000 (με αποστολή φωτοτυπίας αστυνομικής ή φοιτητικής ταυτότητας αντίστοιχα).
 Εξωτερικού: Αεροπ. ταχυδρ. Ευρώπη \$40 – Αμερική, Καναδάς, Αυστραλία \$45 – Κύπρος \$35 – Σπουδαστών εξωτερικού \$35.
 Πώληση παλαιών τευχών (1 έως και 54) 950 δρχ.

Τρόπος πληρωμής: Ταχυδρομική ή τραπεζική επιταγή στο περιοδικό **ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ & ΤΕΧΝΕΣ**, Χρ. Λαδά 3, 102 37 ΑΘΗΝΑ

Επώνυμο ..... Όνομα .....
 Οδός ..... Αριθμός ..... Τηλ. ....
 Πόλη ..... Ταχ. Κώδ. ....
 Ημερομηνία ..... Υπογραφή .....

Αρχαιοτήτων, Αρχαιολογικά Ινστιτούτα) όσο και των ιδιωτών που ενδιαφέρονται σχετικά. Η απογραφή, που άρχισε ήδη, θα καλύψει τις αρχαιομετρικές δραστηριότητες τόσο ως προς τις επί μέρους κατευθύνσεις (χρονολογήσεις, αρχαία τεχνολογία, διασκόπησεις, μελέτες προέλευσης, παλαιοπεριβάλλον) όσο και ως προς τα γεωγραφικά διαμερίσματα της χώρας. Ιδιαίτερη μέριμνα θα καταβληθεί για την πλήρη παρουσίαση των ελληνικών εργασιών, τα οποία μπορούν πραγματοποιήσουν χημικές αναλύσεις ή πιστοποιήσεις σε αρχαιολογικά υλικά, με αναφορά στις αναλυτικές τεχνικές, την εμπειρία και την κατηγορία υλικών με τα οποία κυρίως ασχολείται κάθε εργαστήριο ή ερευνητική ομάδα. Η απογραφή θα γίνει σε ηλεκτρονική βάση δεδομένων με εύχρηστες ταξινόμησεις, και προβλέπεται με την ολοκλήρωσή της να εισαχθεί στο δίκτυο Internet ώστε να έχει πρόσβαση κάθε ενδιαφερόμενος. Πρόσφατα μάλιστα, η ΕΑΕ κυκλοφόρησε εγκυκλίω με αποδέκτες τα μέλη της, από τα οποία ζητείται, εφ' όσον επιθυμούν, να συνεισφέρουν με νέες πληροφορίες για την απογραφή. Το αρχείο, ωστόσο, είναι ανοικτό για προσθήκη σχετικών πληροφοριών προερχομένων και από ερευνητές μη μέλη της Εταιρείας. Κύριος αποδέκτης η χρήστης του αρχείου θα είναι το Υπουργείο Πολιτισμού, η πολιτική ηγεσία του οποίου έδειξε, πρόσφατα, ζωηρό ενδιαφέρον για τη δραστηριότητα αυτή.

Πληροφορίες: Δρ. Ε. Αλούπη, Γεν. Γραμματέας της Ε.Α.Ε. τηλ. 01-9245618, fax: 01-9220349. Το αρχείο προβλέπεται να έχει ολοκληρωθεί στην οριστική του μορφή έως το τέλος του χρόνου. Ωστόσο οι πληροφορίες που έχουν μέχρι τώρα συγκεντρωθεί είναι διαθέσιμες από την Ελληνική Αρχαιομετρική Εταιρεία σε κάθε ενδιαφερόμενο (αρχαιολόγους, μουσεία, συλλέκτες, αρχαιολογικές κλπ.).

Διαλέξεις - Workshops

— Το Εργαστήριο Wiener της Αμερικανικής Σχολής Κλασικών Σπουδών διοργάνωσε στις 11 Απριλίου 1995 την τρίτη ειδική επίσημη διάλεξη του με προσκελημένο ομιλητή τον Dr. M.G.L. Baillie, Καθηγητή του Queen's University, School of Geosciences, και θέμα: «Bad for trees, bad for humans: Sudden environmental changes and their implications for our understanding the past». Στις 12 Απριλίου 1995 ο ίδιος ερευνητής ήταν κύριος ομιλητής σε ανοικτή συζήτηση εργασίας (workshop) με θέμα: «Thera 1628 B.C.: An examination of ice-core acidity, dendrochronology, sulphur output, Egyptian chronology, radiocarbon and alternative candidate eruptions».

Τόσο στη διάλεξη όσο και στην ανοικτή συζήτηση ο ομιλητής έκανε κριτική παρουσίαση πλήθους αναλυτικών και αρχαιολογικών δεδομένων —πολλά από τα οποία ανακινώθηκαν για πρώτη φορά σε ελληνικό ακροατήριο—, με σκοπό με την πλέον έρευνα διερευνητική ανοικτών επιστημονικών προβλημάτων που σχετίζονται με τις παλαιοπεριβαλλοντικές αλλαγές και με την ακριβέστερη χρονολόγηση της μινωικής έκρηξης του περασμένου της Θήρας.

Πληροφορίες: Dr. S. Vaughan, Wiener Laboratory of the American School of Classical Studies. Τηλ. 01-7236313, fax: 01-7250584.

— Το Σουηδικό Ινστιτούτο οργάνωσε με επιτυχία στις 6 και 7 Μαΐου 1995 την επίσημη ανοικτή συζήτηση εργασίας με θέμα «Trade and Production». Σημειώνεται ότι τα Πρακτικά της αντίστοιχης περυσινής διοργάνωσης είναι υπό εκτύπωση

και θα διατεθούν από το Σουηδικό Ινστιτούτο. Διεύθυνση: Μητρώου 9, 11742 Αθήνα, τηλ. 01-9232102, fax: 01-9220925.

Δημοσιεύσεις

«The iron clamps and dowels from the Parthenon and Erechthion» G.J., Varoufakis, *The Journal of Historical Metallurgy Society*, 1992, Vol. 26, pp. 1-18.

G. Varoufakis «Examination of an iron tool found in an ancient marble quarry in the Laurion». *Miscellanea Graeca* (H. Mussche, Ed.), Fasciculus 9, pp. 153-160, Gent, 1994.

G. Varoufakis «Examination of an iron bloom from the Laurion». *Miscellanea Graeca* (H. Mussche, Ed.), Fasciculus 9, pp. 148-152, Gent, 1994.

I. Liritzis «Alternative determination of equivalent dose by green light emitting diodes optically stimulated luminescence using the unstable luminescence». *J. of Radioanal. and Nucl. Chem., Articles*, Vol. 190/1 (1995), pp. 13-21.

Βιβλία

— *Κοχύλια από τις ελληνικές θάλασσες*, M. Delamotte & E. Barðdal - Θεοδώρου, έκδοση του Μουσείου Φυσικής Ιστορίας Γουλανδρή.

Στις 22 Φεβρουαρίου 1995 έγινε στην αίθουσα της Ένωσης Ανταποκριτών Ξένου Τύπου από την κ. Νίκη Γουλανδρή η επίσημη παρουσίαση ενός μοναδικού για τη χώρα μας έργου με θέμα τα κοχύλια από τις ελληνικές θάλασσες. Το βιβλίο είναι αποτέλεσμα συλλεκτικής και συστηματικής εργασίας που άρχισε από το 1972 και περιέχει, εκτός από τις πολυπληθείς εικόνες, την ιστορία της Μαλακιολογίας, στοιχεία για την εξέλιξη της Μεσογείου και των ελληνικών θαλάσσιων οικοσυστημάτων, συστηματικές ταξινομήσεις και πίνακες των ελληνικών μαλακίων, σχέδια, ακτινογραφίες και μικροδομές του σκελετού διαφόρων κοχυλίων. Περιέχει ακόμη κεφάλαια για τη σχέση του ανθρώπου με τα κοχύλια καθώς και οδηγίες για τη συντήρηση σχετικά υαλογίων. Σημαντικές ωστόσο είναι και οι αναφορές στη σχέση των κοχυλίων με την ελληνική μυθολογία, τη θρησκεία και γενικότερα τον αρχαίο ελληνικό κόσμο καθώς και οι επισημάνσεις για τις μελέτες των κελυφών μαλακίων που γίνονται από γεωεπιστήμονες, χρονολόγους και παλαιοκλιματολόγους για την καταγραφή των μεταβολών της στάθμης της θάλασσας που έγιναν στο παρελθόν και για την καταμέτρηση των παλαιοθερμοκρασιών που επικρατούσαν στον πλανήτη κατά τα τελευταία 2 εκατομμύρια χρόνια.

— *Γλωσσάριο Γεωλογικών Όρων*, Μ.Δ. Δερμιτζάκη & Γ.Ε. Θεοδώρου, Αθήνα 1994, σελ. 1100. Το βιβλίο αυτό, μολονότι περιέχει περίπου 40.000 όρους ξενολόγους και ελληνικούς, «δεν φιλοδοξεί το χαρακτηρισμό του λεξικού», αναφέρουν οι συγγραφείς στην Εισαγωγή του. Καλύπτει, ωστόσο, ένα σημαντικό κενό στην ελληνική εξειδικευμένη λέξιγραφία και είναι πολύ χρήσιμο σε γεωλόγους, αρχαιολόγους, θετικούς επιστήμονες πολλών ειδικοτήτων, σπουδαστές και μαθητές. Περιέχει ακόμη πλούσια βιβλιογραφία καθώς και πίνακες με τις υποδιαιρέσεις των ηλικιών της γης και με στρωματογραφική κλίμακα.